

RENDA BÀSICA [UNIVERSAL]

Valoració i posicionament de la patronal Cecot

A la Cecot hem entès que els agents econòmics i socials hem de ser proactius davant les propostes que formulen alguns sectors socials, i implicar-nos en l'anàlisi i el treball conjunt per aportar la visió empresarial al debat social que es plantegi. En aquest cas, el debat sobre la conveniència d'implementar un sistema de Renda Bàsica Universal (RBU).

Després de dos anys d'analitzar-la, arribem a la conclusió que les rendes bàsiques poden esdevenir un altre mecanisme més per donar resposta als reptes socials i econòmics presents.

Tanmateix, totes les propostes implementades per diferents països fins el moment estan o bé condicionades o bé dirigides a perceptors amb unes característiques concretes. Creiem que aquestes experiències pilot són imprescindibles perquè aniran donant informació en els propers anys que serviran de base per definir models eficients i eficaços. Models que hauran de contemplar aspectes com les diferències culturals entre els països i les diferents valoracions de l'opinió pública.

L'RBU ha de ser una assignació incondicional, directa, recurrent i universal per a tots els ciutadans?

Quina és l'experiència d'altres països?

Com mantenir l'equilibri pressupostari dels comptes públics?

Com pot incidir sobre el risc de pobresa i els nivells de desigualtat?

cecot40 anys
1978-2018

c. Sant Pau, núm. 6
08221 Terrassa (Barcelona)
www.cecot.org
Tel. 93 736 11 00

27 de juny de 2018

[ÍNDIX]

	Pàg.
1- INTRODUCCIÓ	3
2- CONSIDERACIONS GENERALS	5
2.1- Quins són els efectes de l'impacte de la desigualtat?	7
2.2- Quin és l'abast amb què contemplem la RBU des de la Cecot?	9
2.3- Quina és l'experiència d'implementació de la RBU en altres països?	11
3- SITUACIÓ DEL DEBAT	13
3.1- Quins són els pilars argumentals bàsics en favor de la RBU? Quina valoració en fem com a Cecot?	
4- POSICIONAMENT DE LA CECOT	16
4.1- Àmbit geogràfic	17
4.2- Legislació laboral	18
4.3- Finançament de la RBU – Equilibri pressupostari	18
4.4- Cancel·lació d'actuals subsidis o prestacions	19
4.5- Gestió i administració	19
4.6- La vessant humana	19
5- ANNEXES	21

[1] INTRODUCCIÓ

Després de dos anys d'estudiar i analitzar el context d'una possible aplicació de la Renda Bàsica Universal, a la Cecot hem entès que tenim al davant un mecanisme més per poder donar resposta als reptes socials i econòmics de com societat hem d'afrontar.

Aquest procés ens ha dut a veure que massa vegades els agents econòmics i socials actuem de manera passiva o amb excessiva prevenció davant les propostes que formulen alguns sectors socials i/o acadèmics i, en comptes d'analitzar i treballar plegats amb la voluntat de liderar i cercar solucions, reaccionem de manera reactiva, incidint poc en els models a experimentar i amb un alt risc de pagar el preu socialment elevat que suposa no implicar-se des de l'inici en propostes com aquesta.

Per aquest motiu, com a organització de representació empresarial que som, hem cregut adient estudiar el tema i participar en els principals fòrums de debat per escoltar i proposar alternatives des d'una vessant empresarial. Perquè estem convençuts que l'abast i el ventall de posicions i visions obliga a contemplar la RBU d'una manera holística. De ser una temàtica bàsicament limitada als àmbits acadèmics i a l'anàlisi teòric¹, ha passat ja en els darreres mesos a inserir-se, encara de manera tímida, en l'assenyalada agenda política social. Per il·lustrar-ho, el mes d'octubre de 2017 l'Ajuntament de Barcelona va anunciar el desenvolupament d'una prova pilot que durant dos anys analitzarà, amb diverses variants i grups de control, l'efecte de la renda bàsica sobre 2.000 llars de la zona del Besòs, i en aquesta línia altres experimentacions com s'han anunciat darrerament també a Escòcia i Holanda². Dins l'esfera acadèmica, cal assenyalar que ja a l'any 1986 es va crear l'associació The Basic Income European Network (BIEN), que l'any 2004 mantenint l'anagrama, va passar a representar The Basic Income Earth Network. En l'actualitat en formen part 34 associacions de diferents països, entre elles l'espanyola (www.redrentabasica.org)³.

I amb la voluntat d'emmarcar la problemàtica a la qual la Renda Bàsica Universal (RBU) vol fer-hi front, a la primera part d'aquest document hem incorporat dades i opinions

¹ Destaca a nivell espanyol el treball de Jordi Arcarons, Lluís Raventós i Lluís Torrents, "La Renda Bàsica Universal y como se puede financiar. Comentarios a los amigos y enemigos de la propuesta".

² <https://basicincome.org/news/2017/08/barcelona-spain-design-minimum-income-experiment-finalized/>
<https://basicincome.org/news/2017/09/scottish-universal-basic-income-experiments/>
<https://basicincome.org/news/2017/07/dutch-government-authorizes-social-assistance-experiments/>

Although international media have referred to these experiments as "basic income experiments", the description is a bit of a misnomer. In all treatment groups, benefits remain means-tested and household-based, and participation is limited to current welfare recipients. Moreover, legal constraints create an effective demand on participants to seek work (on pain of removal from the experiment); this effective conditionality, unique to the Dutch experiments, is discussed below.

³ Members of BIEN, now drawn from all over the world, have produced copious research and writings on the many issues thrown up by the simple idea that everybody in society should have a basic income as a right. BIEN can claim to have kept the debate going through times of political disdain, trying to refine intellectual arguments, deal with objections, encourage costing and collect evidence from all over the world. Guy Standing. Pelican Books. Chapter XXI. Una llista de les principals experiències a que fa referència Guy Standing en el llibre citat s'han detallat en l'annex 5.6.

com a elements de reflexió, especialment aquells indicadors que fan referència al risc de pobresa o als nivells de desigualtat, així com dels efectes d'aquesta realitat en el desenvolupament econòmic i social.

A la segona part del document explicitem l'abast de la RBU des dels principals arguments que sostenen el plantejament d'una possible implementació, segons els seus principals defensors i dels quals manifestem opinió.

I a la darrera part, hi trobareu la visió de la Cecot vers el debat sobre la implementació d'una RBU, així com la conclusió a la que arribem en relació a una renda bàsica en considerar-la mecanisme per donar resposta als reptes socials i econòmics actuals. També especifiquem les circumstàncies i condicionants que s'haurien de donar perquè una renda bàsica esdevingui un instrument efectiu i eficaç de millora social.

[2] CONSIDERACIONS GENERALS

Milions de persones al món surten de la pobresa cada any i la taxa de supervivència infantil i l'esperança de vida puja arreu del món. Les morts per conflictes bèl·lics es redueixen cada any des del 1945 tot i l'existència ben present entre tots, de greus i cruents episodis en conflictes que continuen a l'Orient Mitjà i a d'altres punts del planeta.

Tanmateix, el desenvolupament econòmic no ha crescut en consonància i al mateix ritme que la demografia poblacional en els darrers anys, i una de les conseqüències és que la millora de la situació econòmica a occident, fruit de la globalització i de les transformacions tecnològiques, ha experimentat un transvasament de rendes cap a països emergents que generen un empobriment en capes socials de les nostres societats, generalment poc qualificades, que veuen amenaçat el seu futur econòmic.

La reducció de les classes mitjanes, especialment durant la crisi econòmica, no sembla que s'hagi de revertir sinó tot el contrari tendeix a créixer fruit, especialment, de la desaparició de llocs de treball que aporten poc valor afegit i que van essent substituïts per nous serveis digitalitzats.

La concentració en poques mans dels recursos econòmics i de les dades (nou petroli del S. XXI) sembla imparabile i les nostres societats occidentals ho viuen amb por per les conseqüències d'empobriment mig que genera i l'abisme entre rendes.

Sembla lògic que, per justícia social, per garantir la viabilitat dels nostres models polítics i socials democràtics que han donat estabilitat, prosperitat i compromís ciutadà en la defensa d'aquests models, ens plantegéssim un nou contracte social a llarg termini que anés més enllà de processos electorals i de propostes tàctiques. Un gran consens social per avançar, que replantegés el model actual de creixement econòmic i la seva sostenibilitat.

Aquest canvi de paradigma ens ha de portar a valorar els instruments de suport social per no deixar ningú enrere.

No és fàcil i requereix temps però hem de crear espais de debat i propostes per generar consens sobre on volem anar i com volem arribar-hi.

Per assolir aquest nou contracte social que proposa Galbraith, necessitem recuperar el paper de la concertació social entre els agents socioeconòmics i l'Estat. Només cal veure en la darrera crisi la incapacitat d'arribar a acords i liderar propostes per sortir-ne i articular nous models de creixement que preservin la cohesió social. La ciutadania no esperarà, si les institucions clàssiques que canalitzem les polítiques socials no donem respostes, i en sortiran de noves en diferents formats i tendències. Els agents socials hem de recuperar el lideratge. Si no sabem fer propostes sobrem.

És en aquest espai on volem situar la RBU i les altres propostes sobre polítiques socials que aniran apareixent en els propers anys.

El mateix i no dubtós FMI i diferents economistes entre els que destaca el premi Nobel d'economia Joseph Stiglitz autor del llibre *The price of Inequality* coincideixen en què el preu de mantenir aquestes amplies diferències de rendes pot ser molt elevat per a una societat. Stiglitz donant resposta a una pregunta sobre la RBU diu⁴: *“Em preocupen dues coses: Una, com vostè diu, hi ha limitacions fiscals. S'hauria d'utilitzar els escassos diners per donar a tothom una quantitat bàsica, o s'haurien de destinar a aquells que tenen particularment més necessitats? Crec que hi ha d'haver una definició del públic perceptor. En segon lloc, a llarg termini, la nostra responsabilitat com a societat és assegurar-nos que tots els que vulguin un treball puguin obtenir-ne un. I els problemes subjacents de la manca d'ocupació i la manca d'un salari adequat: qualsevol que treballi a temps complet hauria de tenir un ingrés que el permetés viure: aquests són els temes que, a la llarga, hem d'abordar.”*

⁴ asicincome.org/news/2017/11/scotland-uk-nobel-winning-economist-joseph-stiglitz-cautions-basic-income-bbc-interview/

[2.1]

Quin són els efectes de L'impacte de la desigualtat?

Analitzem primer alguns dels índex que mesuren la desigualtat:

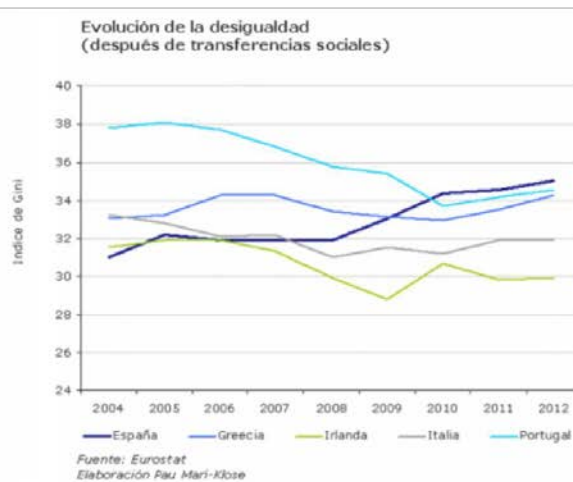
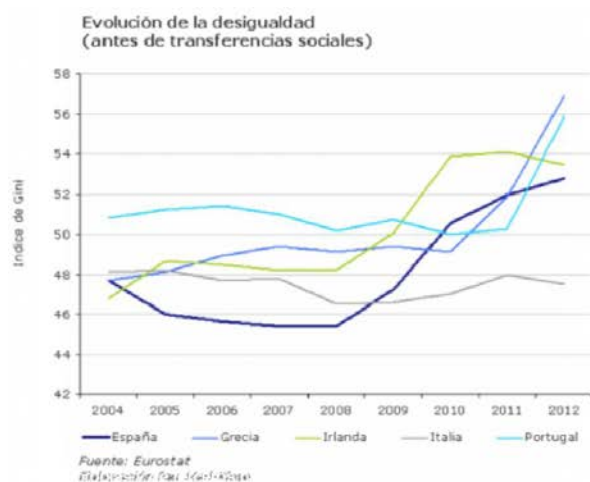
Indicadors de desigualtat de la distribució de la renda Catalunya.		
	Índex de Gini	Índex de ràtio S80/S20
2017	31,8	5,7
2016	31,4	5,5
2015	32,3	6,0
2014	33,0	6,5
2013	31,9	5,7

Font: Idescat. Enquesta de condicions de vida.
Nota: Ingressos nets anuals de les llars corresponents a l'any natural anterior al de l'enquesta.

Indicadors de desigualtat de la distribució de la renda Espanya.		
	Índex de Gini	Índex de ràtio S80/S20
2017	34,1	6,6
2016	34,5	6,6
2015	34,6	6,9
2014	34,7	6,8
2013	33,7	6,3

L'índex Gini pren valor 0 amb una situació de perfecta igualtat de rendes i arriba a 1 (o 100) quan la desigualtat és màxima, i el S80/S20 dona el multiplicador de la renda mitjana del 20% de població amb rendes més baixes per arribar a la renda mitjana del 20% de les rendes més altes

L'índex Gini en comparació d'altres països, ens assenyalen que a l'Estat Espanyol les polítiques redistributives mostren carències:

Tal com va assenyalar el mencionat premi Nobel Joseph Stiglitz, el creixement de la desigualtat produeix ineficiències en el funcionament de l'economia, la fragmentació social acaba erosionant la qualitat de les institucions i del sistema democràtic i quan la qualitat democràtica baixa, l'economia ho pateix. La correlació és directa i quan l'empitjorament en els nivells de renda es concentra, a més a més en les llars amb fills dependents, es produeix un progressiu empitjorament del principi d'igualtat d'oportunitats.⁵

En el nostre entorn més proper, a Catalunya tenim una taxa de risc de pobresa que després de transferències públiques es situa en un 20% de la població (*darreres dades publicades per INDESCAT referides al 2017*).

Taxa de risc de pobresa o exclusió social i els seus components Catalunya.				
	Taxa de risc de pobresa o exclusió social (taxa AROPE)	Població en risc de pobresa (després de transferències socials)	Població que viu en llars amb intensitat de treball molt baixa (1)	Població amb privació material severa
2017	23,8	20,0	8,8	5,0
2016	22,5	19,2	7,2	5,5
2015	23,5	19,0	8,8	6,7
2014	26,0	20,9	12,0	6,3
2013	24,3	19,8	10,8	6,1

Llindar de risc de pobresa. Per composició de la llar Catalunya.	
	2017
Llars d'un adult	10.096,5
Llars d'un adult i un infant	13.125,5
Llars d'un adult i dos infants	16.154,4
Llars de dos adults	15.144,8
Llars de dos adults i un infant	18.173,7
Llars de dos adults i dos infants	21.202,7

Les polítiques públiques, tot i ser decisives per evitar que la desigualtat arribi a una magnitud insostenible, han perdut en les últimes dues dècades una part important de la seva capacitat retributiva i d'altra banda, la tradicional capacitat correctora de la desigualtat de les prestacions socials, tant monetàries com en espècies, ha estat minvada per les retallades en els nivells de despesa.⁶

Si, com denunciava la Fundación FOESSA (veure annex 6.2), el creixement per si sol ja no garanteix una distribució més justa de rendes, ens podríem trobar amb un escenari de "creixement sense societat", realitat que canviaria el paradigma en el que s'ha vingut basant el nostre model de convivència.

⁵ Joseph Stiglitz. The price of inequality. W.W. Norton & Company.

⁶ Prefaci 2º Informe sobre la desigualdad en España. Fundación Alternativas 2015. Anexe 5.1.

[2.2]

Quins és l'abast amb què contemplem la RBU des de la Cecot?

Definim la RBU com una assignació monetària incondicional, directa, recurrent i universal que reben tots els ciutadans i residents acreditats d'un estat pel sol fet de ser-ne, independentment del seu nivell de renda i/o patrimoni, així com de la seva situació personal i/o laboral. Seguint el criteri dels seus principals defensors, assenyalem la necessitat de què la RBU no vagi lligada a condicions de destí, ni de comportament⁷. Mínims d'edat, circumstàncies lligades a les unitats familiars i períodes mínims per la consideració de ciutadà per tal d'evitar l'efecte "crida"⁸, són aspectes complementaris que hom entén no modifiquen l'anàlisi bàsica.

L'eliminació compensatòria d'alguns ajuts que els beneficiaris puguin rebre en l'actualitat, tot i la necessitat de formar part de l'anàlisi econòmic més profund assenyalat, sí que la considerem positiva en aquesta valoració qualitativa inicial que ens proposem, entre altres qüestions per la total necessitat de mantenir un equilibri en els comptes públics que valorem no es poden veure afectats, sense altres modificacions que compensin el seu cost, per una nova càrrega.

Referenciant Arcarons, Raventós i Torrents (*nota al peu de pàgina 1*), després d'un esbós de la seva justificació de la RBU en el terreny de la teoria política, els autors l'analitzen des de la disciplina de la política econòmica, cercant que la proposta de finançament de la RBU compleixi criteris com ara que:

- a) s'autofinanci;
- b) tingui un impacte distributiu progressiu;
- c) més del 50% dels ciutadans de menys renda hi guanyin en termes nets;
- d) els tipus reals i efectius del nou IRPF proposat no siguin extremadament elevats.

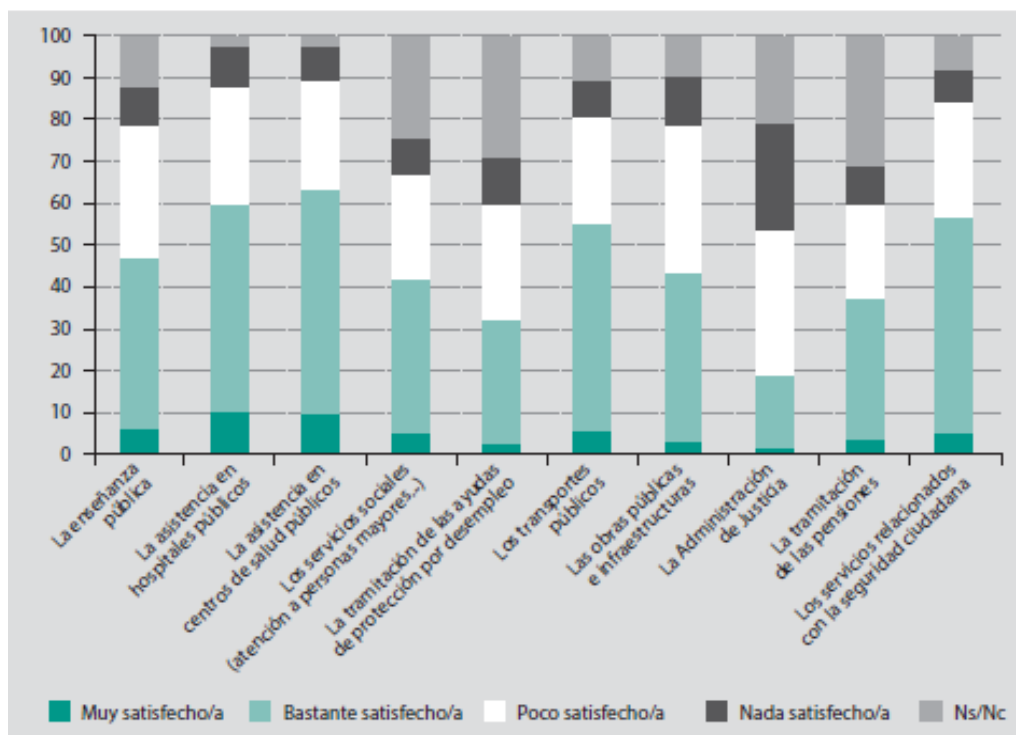
Els autors, a partir d'un estudi de 2 M de liquidacions de l'IRPF a Espanya (Navarra i CAV excloses) argumenten la sostenibilitat del model d'una RBU (*import base de partida de 7.471€ anuals situats l'any 2010; +1.494€ pels menors d'edat*) que, mitjançant una gran distribució de la renda, sense creació de massa monetària ni endeutament, i garantint la pobresa zero estadísticament per tota la població, substitueix totes les subvencions inferiors. El model alhora redueix la desigualtat de la renda en 11 punts de l'índex Gini, situant-lo en els estàndards dels països escandinaus.

⁷ "A Social policy is just only if it advances the rights or freedom of recipient or target person rather than discretion or power of the provider". Standing. Ibid. Pàg. 62.

⁸ En el referit treball (punt 1) de Jordi Arcarons; Lluís Raventós i Lluís Torrents, s'assenyala que no hi ha evidències de que es pugui produir.

Abans d'aprofundir en la RBU creiem necessari remarcar aquells béns i serveis dels quals ja gaudim per directa prestació de l'administració. Pot considerar-se una puntualització banal, però entenem que, ja que no donem valor a allò que no ens costa res directament, una mesura com la RBU podria convertir-se fàcilment en un element més del paisatge social, i perdre una part important dels seus objectius i efectes, ja que en un termini curt podria perdre valor. En aquest àmbit trobem il·lustrador el resultat sobre la satisfacció dels serveis públics que mostra el gràfic següent:

GRÁFICO 5.5. Satisfacción con el funcionamiento de los servicios públicos, 2012. Porcentajes

Fuente: Estudio 2950 de 2012, CIS. Pregunta: independientemente de que los utilice o no, ¿está Ud. muy satisfecho/a, bastante, poco o nada satisfecho/a con el funcionamiento de los siguientes servicios públicos?

Com a ciutadans, per conscienciar-nos de les rendes no monetàries implícites que rebem en tant que membres de la societat, caldria que ens informessin del cost d'aquells serveis que hom entén que l'estat contemporani ha de prestar en benefici de tothom i quina quantificació del seu cost individualitzat es considera com quasi impossible. Parlem de l'enllumenat; sanejament; seguretat i similars, sense menysprear altres aspectes que formen part de la renda social com poden ser els parcs públics, centres de cultura, etc. tal com molt bé assenyala Guy Standing ⁹.

Aquesta necessària valoració dels serveis que rebem com a societat, entenem que cal completar-la amb el sistema de copagament d'altres prestacions més específiques, tant per l'assenyalat benefici de valoració com també per dissuadir de l'ús innecessari del servei. No se'ns escapa la necessitat de contemplar les particularitats de cada beneficiari, però ja d'entrada valorem positiu el sistema, que entenem complementa i a la vegada pot afavorir financerament la implantació de la RBU.

⁹ Guy Standing. La Corrupción del Capitalismo. Pasado y presente; Pàg. 178.

[2.3]

Quina és l'experiència d'implementació de la RBU en altres països?

Les experiències pilot s'estan multiplicant en els darrers anys. La majoria són d'iniciativa política pública amb matisos diferents en funció del país i del perfil d'usuaris, per tant és difícil parlar d'experiències de RBU en un sentit acadèmic.

Holanda, amb Bretman al capdavant, ha impulsat amb ciutats holandeses una experiència de tipus condicionant, relaciona la RBU amb l'obtenció de feina.

Escòcia, ho ha fet per zones deprimides; Canadà, només per persones amb un nivell baix d'ingressos; Finlàndia, complementa sortides de desocupació; Kenia està experimentant amb la transferència al món rural. Cap d'aquestes experiències té les característiques pròpies de la RBU perquè o no són universals o estan condicionades. Cal destacar també el cas de Suïssa, on la seva tradició democràtica els va dur a consultar a la ciutadania si estaria disposada a posar en marxa una renda mensual de 2.300€/mes i va guanyar el NO per un 78%.

A casa nostra, l'Ajuntament de Barcelona va anunciar a l'octubre de 2017 el futur desenvolupament d'una prova pilot que durant dos anys analitzarà, amb diverses variants i grups de control, l'efecte de l'aplicació d'una renda bàsica sobre 2.000 llars de la zona del Besós.

Darrerament estan apareixent iniciatives privades com la de Sam Altman, de 32 anys, que ha finançat AirBnB o Dropbox i que ha posat 60 milions de dòlars per experimentar el comportament dels *millennials* quan reben una renda de 1.500\$ mensuals. Totes aquestes experiències pilot aniran donant informació en els propers anys i caldrà continuar fent proves i assajos per definir els models.

Les experiències pilot són imprescindibles però cal estar atents a les diferències culturals entre els països i a l'opinió pública.

En aquest sentit, tal i com detalla un recent estudi del BBVA trobem una Europa dividida per raons teològiques/ideològiques sobre la responsabilització del ciutadà davant de la societat, així a Itàlia i Espanya, per exemple, prop del 80% de la ciutadania creu que l'Estat ha de ser el garant principal a l'hora d'assegurar que tots els ciutadans puguin gaudir d'un nivell de vida digne, front a una mitjana del 40% a UK, Holanda, Alemanya o Dinamarca.

D'altra banda, i per copsar l'opinió de la ciutadania davant de la RBU, tenim l'interessant informe elaborat per un dels grans observatoris que existeixen, el BIEN (Basic Income Earth Network):

A la consulta "Quan voleu aplicar la renda bàsica, els europeus?", aproximadament un 70% respon que quan estigui provat que funciona.

1. En quin moment creu vostè que el seu país ha d'introduir renda bàsica?
 - a. Tan aviat com sigui possible : **31%**
 - b. Després d'experiments amb èxit en el meu país: **32%**
 - c. Després d'experiments amb èxit en altres països: **16%**
 - d. En qualsevol moment en un futur pròxim: **13%**
 - e. Mai: **8%**

2. Quin dels següents arguments per estar en contra de la renda bàsica troba convincent?
 - a. Animarà a la gent a deixar de treballar: **52%** (desestímul)
 - b. Els estrangers podrien venir al meu país i prendre els avantatges de la prestació: **39%** (efecte crida)
 - c. Només la gent que ho necessita pot rebre alguna cosa de l'Estat: **34%**
 - d. És impossible de finançar: **34%**
 - e. Augmentarà la dependència de l'Estat: **29%**
 - f. És en contra del principi de vinculació entre mèrit i recompensa: **23%**
 - g. Cap de les raons anteriors: **12%**

[Dalia Research releases results of major European survey of attitudes on UBI. Consultar annex 6.5].

[3] SITUACIÓ ACTUAL DEL DEBAT

En un marc general la RBU ja és present a l'agenda política, social i mediàtica de la nostra societat i de moltes societats arreu del món com un nou instrument per respondre als reptes plantejats. N'hi ha molts altres mecanismes però creiem que la RBU és dels més ambiciosos i dels més criticats ara mateix.

I ho valorem a l'entendre que les polítiques públiques han de jugar un paper fonamental en corregir el fenomen analitzat de la desigualtat i les seves conseqüències, en el marc d'establiment d'un nou contracte social consensuat per la societat.

[3.1]

Quins són els pilars argumentals bàsics en favor de la RBU?

Quina valoració en fem com a Cecot?

Entrant ja en l'anàlisi de la RBU i en el marc de la societat occidental, cal assenyalar que els actuals corrents que propugnen la seva implantació, tenen la seva arrel en els següents pilars, posant-hi un èmfasi diferent en funció de la base ideològica:

1. La forta, imparable i ràpida implantació en molts dels camps de l'economia productiva i de serveis de moderna tecnologia i/o robòtica que elimina els llocs de treball bàsics i comporta que els alts nivells d'atur es converteixin en estructurals ¹⁰.

Entenent l'ocupació i realització en el camp del treball com un dels principals camins de realització d'una persona, com a societat no podem girar-nos d'esquena a la modernitat i canvis tecnològics, ans el contrari, els hem de propiciar de cara a possibilitar generar les diferents i noves ocupacions que, basades en coneixements tecnològics avançats, seran la cara positiva de la destrucció de llocs de treball més rutinaris. Amb tot, cal puntualitzar que l'anomenada "nova economia de col·laboració" està creant més un "capitalisme de plataformes" que agreujant el problema del treball s'escapa d'un necessari control i regulació, també fiscal i laboral.

¹⁰ Ryan Avent, "La Riqueza de los Humanos". Ed. Ariel. Pàg. 276.

2. La recerca d'una mínima dignitat social eliminant l'exclusió social i l'estigma derivat de no gaudir d'un mínims recursos, situació que es dona en el marc d'una societat cada cop més polaritzada en l'àmbit de classes socials i en la que l'anomenada "trampa de la pobresa"¹¹ no incentiva sortir del "pou". En el marc d'aquesta dignitat alguns defensors argumenten que la RBU pot també beneficiar una millor igualació entre homes i dones, reduint conflictes de gènere donat que al ser rebuda a nivell individual i no familiar reduirà els nivells de dependència, a la vegada que s'argumenta que societats més igualitàries a nivell econòmic tendeixen a ser més democràtiques i tolerants¹².

Pel que fa a la dignitat que busca l'eliminació de l'exclusió social, voldríem remarcar que per la mateixa dignitat, valorada des d'un altre prisma, s'ha d'evitar que la RBU derivi en la consolidació de col·lectius que, aferrats a aquest nou subsidi públic, perdin tot interès a cercar vies de realització personal, ja no solament en el camp laboral sinó en qualsevol dels amplis camps amb què una persona es pot desenvolupar culturalment i socialment. No deixem de valorar que l'atur crònic que està afectant molts ciutadans els comporta pèrdua d'autoestima i afecta negativament a les seves capacitats de realització, situació que segurament la RBU per si sola no solucionarà i sobre la que també calen actuacions que s'escapen de l'abast del present document.

En aquest sentit alguns autors¹³ han assenyalat que la RBU ataca els símptomes i no les causes que l'originen, així com els riscos de deixar de contemplar problemes substancials; i al respecte cal valorar els resultats positius d'algunes iniciatives que assenyalen l'increment d'autoestima i millors valoracions en tests cognitius de persones, pertanyents a col·lectius desvalguts, que han estat ajudades.

3. El consum que dita RBU comportarà i que en general beneficiarà l'economia donada la seva més alta activitat, en l'afavorir també una més primerenca emancipació dels joves, així com a una més alta dedicació a treballs socials valuosos per la societat i la revitalització dels béns comuns. Sense entrar a valorar la motivació, no discutirem el lògic increment de consum que vindria aparellat amb l'aplicació de la RBU.

La RBU possibilita un increment d'activitats emprenedores. En aquest camp i com a punts positius, alguns autors assenyalen que experiències realitzades en alguns països¹⁴ semblen indicar que la seguretat que comporta una RBU possibilita un

¹¹ Trampa de la pobresa: Donat que alguns ajuts van lligats a la constatació de no disposar de cap renda salarial, accedir a una activitat laboral per precària que sigui comporta una escala marginal d'ingressos que pot ser negativa si l'ingrés salarial és inferior al previ ajut / subvenció, circumstància que des incentiva la recerca de sortides laborals. Terme també desenvolupat de manera similar per Arcarons; Raventós; Torrents i per Standing. Basic Income. Op. Cit. Pàg. 76-78.

¹² Standing. Basic Income. Op.Cit. Chapter II. The Demographics of Justice & The Strengthening of Citizenship.

¹³ Alfred Pastor. La Vanguardia 11/4/2017.

¹⁴ Bàsicament països nòrdics però també destaquen un experiment a Uganda el 2008 on l'ajut estava condicionat a presentar un projecte per un negoci. Bergman, Op. Cit. Pàg. 36, la distribució d'excedents realitzada a Carolina del Nord entre la tribu Cherokee i dos programes pilots a la Índia. Standing. La Corrupción del Capitalismo. Op. Cit. Pàg. 303.

increment d'activitats emprenedores. Malgrat estar culturalment lluny d'aquestes societats, valorem la potencialitat assenyalada.

4. La RBU com una eina poderosa de cara a debilitar la capacitat disciplinària actual del capital en les relacions laborals.

Al respecte, com a patronal valorem que la competitivitat de la nostra economia no es pot basar en el cost del factor treball. Productivitat i valor afegit per unitat de mà d'obra emprada són factors molt més importants i benvinguda sigui la RBU si traslладem el focus sobre aquests darrers aspectes en el mac d'una necessària reducció de les desigualtats econòmiques i socials entre els dos pols de l'escala social. Al respecte entenem il·lustratiu l'estudi que correlaciona, amb un alt nivell d'ajust, l'índex de problemes socials amb el nivell de desigualtat d'una societat, correlació que no s'entreu si la relació es fa amb el nivell absolut de renda, així com també les cites també reproduïdes posteriorment¹⁵.

5. Finalment, els defensors de la RBU presenten un darrer argument que l'entendem igualment vàlid però de menys pes. Assenyalen la RBU com una certa compensació universal a les capes més desfavorides econòmicament, per la degradació del medi ambient provocat per l'excessiu consum de les capes altes.

Lluny però de qualsevol idea totalitària de la societat i valorant que també és dignitat humana deixar que cadascú administri com millor estimi els recursos que disposi per petits que siguin¹⁶, entenem del tot necessari un esforç per estructurar i planificar a llarg, contemplant els diferents prismes que la implantació de la RBU pot comportar. L'existència de diferents nivells d'administració, el debat partidista i la carència de cites electorals plantegen dificultats afegides que caldrà superar de cara a contemplar aspectes cabdals que hom entén no poden quedar al marge de l'anàlisi d'una possible implantació de la RBU.

¹⁵ Consultar annex 5.5 | Estudi de Wilkinson i Pickett que correlaciona l'índex de problemes socials amb el nivell de desigualtat d'una societat.

¹⁶ "The experience of cash transfer programs and basic income pilots is that, for most part, the Money is spent on "private goods", such as food for children, healthcare and schooling. What is more, studies have shown that, contrary to popular prejudice, receipt of basic income or cash transfer leads to reduce spending on drugs, alcohol and tobacco, which can be seen as "therapy bads" for alleviating a difficult and hopeless situation". Standing. Basic Income. Op. Cit Pàg. 80
"Where to draw a line between a "good" or a "bad". Why should a rich person have the freedom to buy and consume whatever the state bureaucracy deems a "bad", but not a poor person? And does the state really know what is good or bad fur us? What is deemed good at one time may be declared bad later, and vice versa. As a principle, the law and regulations should be equal for all". Standing. Basic Income. Op. Cit. Pàg. 119.

[4] POSICIONAMENT CECOT

En el marc de les puntualitzacions realitzades i després de dos anys d'analitzar la Renda Bàsica Universal¹⁷, arribem a la conclusió que les rendes bàsiques poden esdevenir un altre mecanisme més per donar resposta als reptes socials i econòmics presents.

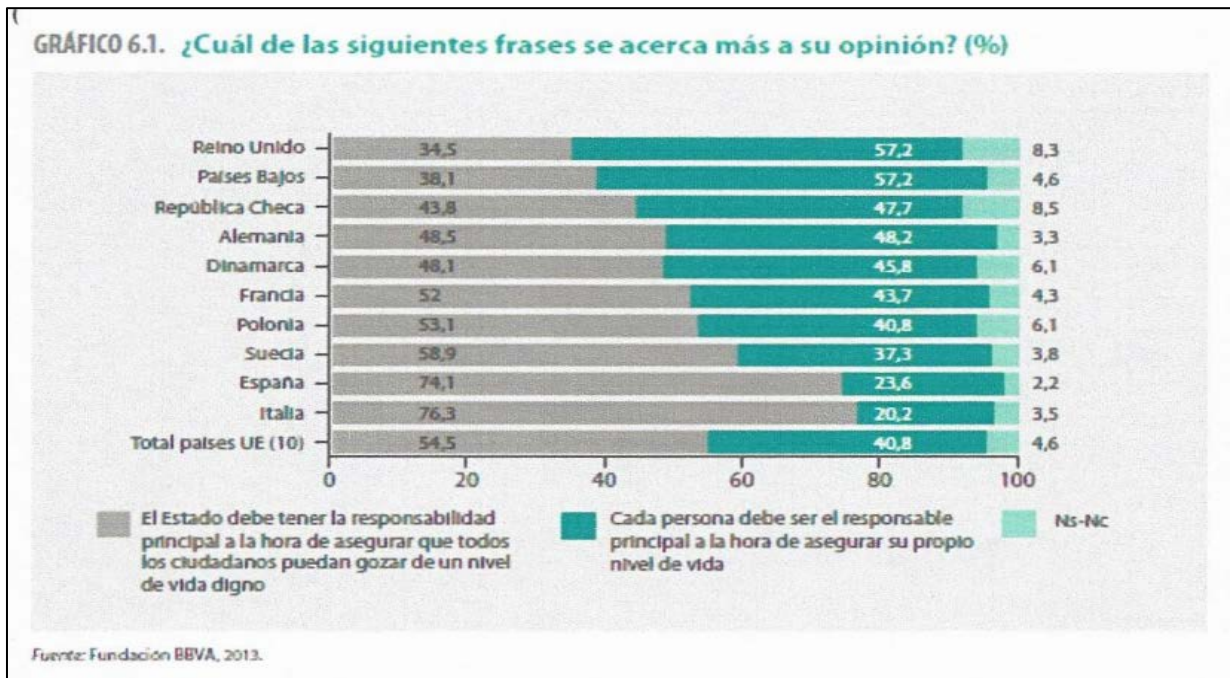
Creiem que la proposta d'una RBU hauria de contemplar-se conjuntament, vinculada a una profunda reforma del model educatiu, i que tingui en compte aspectes com l'àmbit geogràfic, la legislació laboral o l'equilibri pressupostari, entre d'altres. I caldria **analitzar molt bé l'impacte inflacionista de la mesura**.

El seu muntant econòmic hauria de superar la quantificació del llindar de pobresa d'una família i contemplar un topall màxim que desinviés reduir les actuals cotitzacions socials de treballadors autònoms per evitar incrementar l'anomenada economia submergida.

Tanmateix no hem trobat cap cas d'implementació d'una renda bàsica que es pugui considerar **universal**, entenent-la com una assignació monetària incondicional, directa, recurrent i universal que reben tots els ciutadans i residents acreditats d'un estat pel sol fet de ser-ne, independentment del seu nivell de renda i/o patrimoni, així com de la seva situació personal i/o laboral. Precisament per això, perquè no hem trobat cap cas en vies d'aplicació sota aquest criteri d'universalitat, des de la Cecot apostem per continuar explorant les rendes bàsiques i experimentar amb implementacions adaptades als condicionants dels grups receptors que es defineixin per a cada cas.

Aquest és el camí que han seguit les propostes implementades per diferents països, fins el moment, que estan condicionades o bé dirigides a perceptors amb unes característiques concretes. Creiem que aquestes experiències pilot són imprescindibles perquè aniran donant informació en els propers anys que serviran de base a les proves i els assajos necessaris per definir models eficients i eficaços. Uns models que hauran de contemplar també aspectes com les diferències culturals entre els països quina opinió pública sembla que d'entrada presenta diferències en el paper que ha de jugar l'estat, segons el següent gràfic:

¹⁷ Al respecte, entenem il·lustratives les cites que acompanyem a l'annex 5.7 que complementen l'abast de la RBU.

[4.1]

Àmbit geogràfic.

En el si d'una economia interconnectada a escala mundial, no entenem que aquesta qüestió es pugui plantejar només en l'àmbit d'un sol estat. Als principals temes de "l'agenda mundial" com són la canalització humanitària dels fluxos migratoris, el canvi climàtic, el terrorisme, l'homologació fiscal, etc., entenem que també s'hi ha d'afegir la contemplació de la RBU, bàsicament pel que fa al món occidental més proper com pot ser l'UE. No entendríem el control que estan tenint els comptes públics per adequar-los a uns mínims criteris interns d'equilibri i això quedés al marge d'una contemplació global. En el gràfic anterior podem deduir que el consens sobre aquesta qüestió no serà fàcil d'entrada, malgrat ser necessari.

En aquest sentit, la Fundación FOESSA inclou en la pàgina 381 del seu VII Informe sobre l'exclusió i el desenvolupament a Espanya, la reflexió següent: "Hemos afirmado ya que la reforma social futura, la que se corresponde tentativamente con la tercera fase de la revolución tecnológica e industrial y con la nueva fase de mundialización capitalista, será consecuencia de un largo proceso de avances y retrocesos, pactos y conflictos. En dicho proceso, la UE aporta un acervo histórico de gran densidad en lo que se refiere al desarrollo del Estado de bienestar y al marco democrático del mismo, basado en acuerdos y consensos. Las salidas nacionales a la actual crisis del Estado de bienestar, caso de España, solo pueden tener como marco de referencia y condicionante básico el desarrollo del espacio social europeo, un espacio que tendrá que ser distinto del actual, es decir, un espacio social no subordinado a la lógica de la competitividad neoliberal".

[4.2]

Legislació laboral.

Entenem que caldria conjugar la implantació de la RBU amb una legislació laboral reformada, una legislació nova que consolidés la figura de l'aprenent de cara a potenciar oficis ja que tenen llarga vida en l'evolució tecnològica, i que a més facilités:

- a) Una més alta flexibilitat laboral a uns costos raonables.
- b) Un repartiment del treball, entre la població en edat laboral, potenciant horaris parcials reals.
- c) La valoració social i també en el currículum professional, dels treballs socials dins la pròpia societat.
- d) El reciclatge i la formació continuada al llarg de la vida.

Lògicament els drets adquirits pels treballadors en funció d'anterior legislacions dificulta l'assenyalada flexibilitat laboral, pel que podria vincular-se la implantació de la RBU de manera que de mantenir-se aquests drets, aquesta no fos abonada al subjecte en qüestió i el seu import fos destinat a un fons per pal·liar el possible cost futur d'un acomiadament.

[4.3]

Finançament de la RBU vs. Equilibri pressupostari.

La implantació de la RBU hauria de coordinar-se amb una reforma administrativa que porti estalvis i finançar la diferència mitjançant una reforma a fons de la fiscalitat de les rendes i d'altres mesures de les àrees laborals, de benestar social i administrativa. En tot cas la RBU formaria part de la base imposable en la qual es mantindrien uns límits per evitar un efecte final negatiu en el cas de rendes baixes.

Com hem apuntat en altres camps d'opinió i de cara al fet que tots els actors juguin amb les mateixes regles, aquesta reforma de la fiscalitat, tant particular com societària, hauria de tenir un àmbit comunitari, un caràcter clarament equitatiu i progressiu de cara a gravar a les rendes, personal i particulars, més altes, tot eliminant la possibilitat d'entramats jurídics i/o societaris, que actualment comporten una clara evasió fiscal, al marge del pur frau fiscal, lògicament també a erradicar.

Tant els reconeguts economistes Piketty com recentment Atkinson, en els seus treballs ofereixen diferents alternatives per augmentar l'equitat redistributiva emfatitzant la necessitat d'aplicar una imposició sobre el capital molt més intensa, entre altres fórmules fiscals i de prestacions com condició necessària per reduir tant la desigualtat de la renda com la transmissió inter generacional de la desigualtat d'oportunitats.

[4.4]

Cancel·lació d'actuals subsidis / prestacions.

Seria imprescindible mantenir la premissa inicial de no conculcar drets adquirits. En la seva quantificació econòmica, caldria eliminar tots aquells de generals sempre que la RBU superés la quantificació dels mateixos, dels quals només es mantindrien aquells lligats a situacions específiques, bàsicament malalties, quin cost de tractament superés un cert topall.

[4.5]

Gestió i administració.

En el marc d'una necessària revisió de l'estructura i procediments de l'Administració Pública, la implantació d'una RBU en cap cas hauria de suposar cap increment del cost, ni del personal dedicat a tasques administratives i de control, ans el contrari, hom entén que la digitalització ha de permetre una gestió moderna, en la que l'assenyalat copagament i la utilització de la declaració personal d'IRPF haurien de jugar un paper central.

Caldria exigir que l'eliminació del complex entramat d'ajuts i subvencions actuals seria una oportunitat per eliminar, sense excuses, les despeses de gestió vinculades a la tramitació, concessió i verificació, alliberant uns fons necessaris per finançar la seva implantació.

Seguint la recomanació d'alguns defensors veiem recomanable la creació d'un organisme ad hoc, quins membres fossin elegits pel Parlament en funció de la seva trajectòria professional i del seu potencial per fer aportacions metodològiques. I, afegiríem que quant més allunyat de l'entorn de la política estigués aquest organisme independent, millor.

[4.6]

La vessant humana.

L'aposta feta a favor de la RBU, i malgrat els efectes positius assenyalats sobre la dignitat de les persones, no pot implicar deixar de banda actuacions encaminades a reforçar-la en l'àmbit individual i col·lectiu doncs com ja s'ha mencionat la RBU no es pot pas entendre com una panacea global.

De fet i malgrat entendre des de la Cecot que no són incompatibles amb la seva potencial implementació, algunes crítiques i opinions contràries a la RBU es basen en aquesta vessant. Hem vist la del premi Nobel Joseph Stiglitz (*Pàgina 6*) i afegim aquí la

recent opinió del Premi Internacional Catalunya d'Economia, John Roemer que assenyala¹⁸ "la RBU no em convenç, perquè potser proporcioni el mitjà de subsistir en la pobresa a tothom, però no en una feina digna, i perquè la teva autoestima i el reconeixements dels altres depèn de que sàpigues i sapiguem que fas una feina útil. El que hem d'aconseguir és que estigui ben pagada. Regalar diners a tothom a canvi de no res, no és cap solució".

¹⁸ Declaracions de John Roemer al diari La Vanguardia del 28 d'agost de 2017.

[5] ANNEXES

[5.1]

Prefacio i gráfico ilustrativo correspondientes al 2º Informe sobre desigualdad en España. Fundación Alternativas; 2015.

Es difícil resumir las implicaciones que puede tener este aumento de las diferencias de ingresos en los niveles futuros de bienestar de la sociedad española. En una de las grandes obras escritas en los últimos años sobre la desigualdad, Joseph Stiglitz (*The Price of Inequality*) resume bien cómo el precio de mantener esas amplias diferencias puede ser muy elevado para una sociedad y cómo en la medida en que la desigualdad crece lo hace también ese precio. Si en una sociedad caen las rentas de la mayoría de los hogares salvo las de los más ricos, empeora la situación de las clases medias, se derrumban los ingresos de los ciudadanos más desaventajados y las perspectivas de bienestar futuro se deterioran velozmente. El crecimiento de la desigualdad produce ineficiencias en el funcionamiento de la economía y la fragmentación social termina erosionando la calidad de las instituciones y del sistema democrático. No resulta extraña, en este contexto, la desilusión con el funcionamiento del sistema político en varios países ricos, España incluida, que está conectada en gran medida con la desigualdad y con el creciente distanciamiento entre lo que la mayoría de los votantes quiere y lo que ofrece el sistema político.

Cuando el empeoramiento en los niveles de renta se concentra, además, en los hogares con hijos dependientes, como ha sucedido desde el inicio de la crisis en la sociedad española, se produce un progresivo empeoramiento del principio de igualdad de oportunidades. El continuado aumento de la pobreza y la exclusión en los hogares con niños implicará una inevitable desventaja en su vida adulta, una menor calidad de sus futuras ocupaciones, una menor movilidad y un menor capital social futuro.

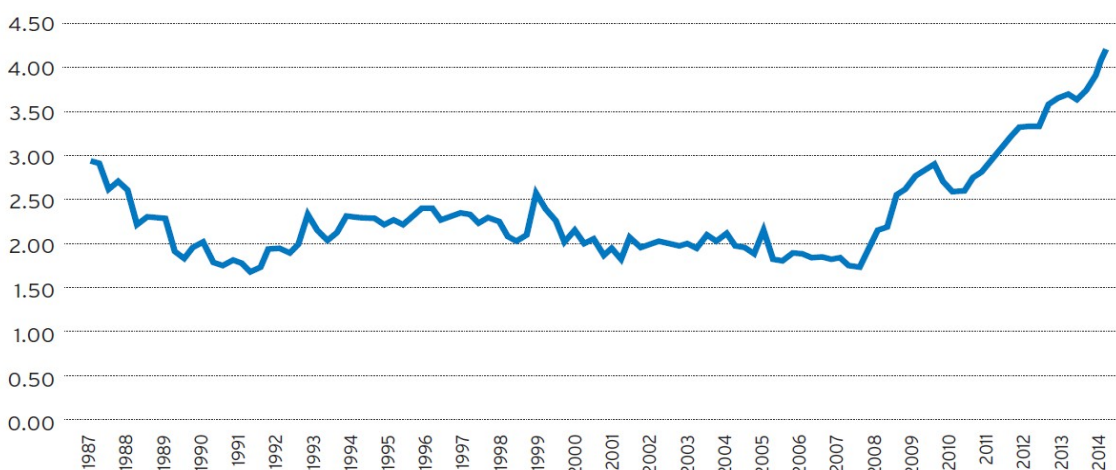
Sólo con importantes modificaciones en el modelo de distribución de los recursos podrán invertirse, por tanto, algunas de las tendencias señaladas. Parece imprescindible tanto un cambio en los sistemas de reparto de las rentas primarias de los hogares, salarios y rentas de la propiedad, como en el modo en que el sector público trata de corregir las desigualdades que generan los mercados. Las políticas públicas, aun siendo decisivas para evitar que la desigualdad alcance una magnitud insostenible, han perdido en las dos últimas décadas una parte importante de su capacidad redistributiva.

La tendencia en la mayoría de los países ricos, ya antes de la crisis, al desarrollo de reformas de los sistemas tributarios basadas en la disminución de los tipos impositivos y de su capacidad redistributiva y la estrategia de hacer recaer cada vez más en la imposición indirecta los objetivos recaudatorios, han originado una creciente limitación de los sistemas tributarios para reducir la desigualdad. Por otro lado, la tradicional capacidad correctora de la desigualdad de las prestaciones sociales, tanto monetarias como en especie, ha estado lastrada por los recortes en los niveles de gasto, también anteriores a la crisis, aunque en ésta se generalizaron, y por una creciente pérdida de progresividad de las mismas.

Un nuevo diseño de impuestos y prestaciones parece obligado para dar respuesta al complejo desafío de reducir la desigualdad en la era de la globalización. En la que se ha convertido en una de las obras de referencia, tanto para los especialistas de las ciencias sociales como para el público en general, *Le capital au XXIe siècle*, Thomas Piketty enfatiza la necesidad de aplicar una imposición sobre el capital mucho más intensa, como condición necesaria para reducir tanto la desigualdad de la renta como la transmisión intergeneracional de la desigualdad de oportunidades. Más recientemente, Atkinson, en otro libro fundamental (*Inequality*) para entender cómo hacer frente a las posibles pérdidas de bienestar social, plantea una larga lista de propuestas para reducir la desigualdad, donde además de ofrecer distintas alternativas para aumentar la equidad en la pre-distribución introduce diversas estrategias de reformas sustanciales de las políticas fiscales a través de impuestos y prestaciones.

Las políticas públicas, por tanto, pueden jugar un papel fundamental en el comportamiento de la desigualdad, tanto en el corto como en el largo plazo.

GRÁFICO I.3.2 Evolución del porcentaje de hogares sin ingresos

Fuente: Elaboración propia a partir de Encuesta de Población Activa (INE).

[5.2]

Informe sobre exclusión y desarrollo social en España. Fundación FOESSA; 2014. Punto 1.3.1 ¿Modelo de crecimiento económico versus modelo de sociedad?

En la dimensión económica, el cambio que se está originando en determinados ámbitos, fruto del agotamiento del sistema productivo fordista en un proceso de intensa globalización, se puede estar traduciendo en términos de mercado de trabajo en España en un modelo de bajo crecimiento con un empleo precario. Los cambios en la organización económica internacional y en los sistemas de gobernanza están limitando la soberanía económica de los países y sus márgenes de maniobra. ¿Estamos transitando entonces de una Europa de ciudadanos donde el pacto dependía de la política a una Europa de mercaderes donde el acuerdo responde a lo que pueda o no contratar o comprar? En respuesta a esta pregunta no aparece en su horizonte un nuevo Keynes. Los intentos por limitar el libre mercado en esta época de recesión y crisis no parecen ser el objetivo económico y político en nuestras sociedades. Por ejemplo, intentar implantar una restringida tasa internacional para las transacciones económicas, en un número limitado de países de un mismo entorno económico, no deja de ser una medida de eficacia limitada. La disponibilidad de las personas y empresas de radicar sus operaciones financieras en cualquier lugar del mundo, en los propios paraísos fiscales de los posibles firmantes, induce a pensar más en el populismo de la medida que en su eficacia real.

El camino que se está proponiendo desde la economía para enfrentar estos nuevos riesgos podría resumirse en el

«there is no alternative» que Margaret Thatcher popularizó en los años ochenta para defender que las políticas neoliberales eran la única alternativa en el modelo de desarrollo capitalista. En nuestro caso, después de unas dosis adecuadas de austeridad, de demostrar que el pago de nuestras deudas a nuestros principales acreedores es nuestra prioridad, volvemos al discurso del crecimiento como salida a la crisis, como la respuesta unívoca a nuestras necesidades. Parte de la lógica del «más es igual a mejor», donde aquellos que no pueden participar de ese crecimiento se tornan conflictivos para el modelo; un conflicto ignorado pero latente.

Lo que anda en juego, por tanto, en el debate sobre la dimensión económica, socapa de retornar al crecimiento económico como requisito axiomático para poder afrontar los problemas de la sociedad, es la paradoja de poder estar en presencia de un «crecimiento sin sociedad», lo que puede constituir un proceso de cambio en la propia estructuración de la misma. Sin embargo, esto no está formando parte del debate de salida de la crisis, pues la actividad económica está definitivamente orientada a la sola búsqueda del crecimiento por el crecimiento, como si fuera el talismán único e imprescindible para toda la construcción social. Lo cual plantea la duda de la relación entre crecimiento-sociedad. Eso parecería indicar la valoración positiva de algunos indicadores macroeconómicos que afirman una prospectiva positiva de crecimiento, pero sin relación con cuestiones sustantivas e irrenunciables (14).

(14) "La recuperación económica, por sí sola, no borrarán los efectos de una larga y profunda crisis. Resulta altamente improbable que una recuperación económica, aún sólida, pueda, por sí sola, poner fin a la crisis del mercado del trabajo y a la crisis social que el país atraviesa actualmente», (OCDE, op. cit.)

Punto 5.4.3.2 La necesidad de un pacto histórico y sus límites.

La necesidad de un nuevo contrato social a medio plazo reside en el interés de las grandes mayorías de ciudadanos para las que un trabajo decente y una protección social eficaz es la garantía de una ciudadanía social (Galbraith, 1996). Dicha necesidad objetiva choca con la deriva de la actual fase de la globalización neoliberal que profundiza la precariedad y la desprotección de amplios colectivos sociales, y frente a la cual se ha generado un entreverado fragmentado de desafección y resistencia.

El pacto social se ha apoyado históricamente en un pacto político, casi siempre implícito, entre las corrientes que formaban parte del pacto keynesiano — socialdemocracia, social-liberalismo y democracia cristiana—, y se ha concretado en pactos o concertación social entre organizaciones empresariales y sindicales, en muchas ocasiones con la participación mediadora del Estado. Pacto en gran medida agotado, tal como nos muestra la sustitución de dichas corrientes por las de tipo neoliberal.

La crisis actual ha provocado tanto una creciente desafección política por los impactos sociales de la crisis como por el estilo impositivo de las reformas financieras y de las políticas sociales. Esta realidad demanda que como condición previa de pacto social tenga lugar una reconstitución democrática de las instituciones que canalizan las políticas sociales, sea mediante su reforma, sea mediante la creación de otras nuevas. Lo que exige tanto una profundización de la democracia como la implicación en el

nuevo contrato social del diálogo civil, es decir, aquel que se apoya en la economía social y en las organizaciones sociales, hasta ahora con una débil institucionalización en la negociación y pactos de las reformas sociales. Esta precondition es necesaria para transformar la gestión regresiva de la crisis en un nuevo giro socioeconómico que resitúe los derechos sociales en el centro de la acción pública (Antón, 2014).

[5.3]

Parts de la presentació del Informe Social 2015. Fundació Rafael Campalans. Escrit del seu President José Montilla

[...]

Un relat que vol ser, com ho van ser els informes precedents, un toc d'alerta. Estem davant d'un progressiu augment de les desigualtats socials que no podem considerar, simplement, com conjuntural o cíclic, sinó que te característiques estructurals que no podem menystenir. I estem davant, també, de les conseqüències d'una equivocada política econòmica que, lluny de contribuir a resoldre el problema, l'empitjora.

Després d'anys de veure'ns sotmesos a aquesta letal política econòmica europea denominada "austeritat expansiva", que més que una teoria econòmica és una creença a la que hom pretén que ens adherim per fe i no pas per arguments empírics que en certifiquin la seva bondat, hem de seguir aixecant la veu per dir que no, que així no anem enlloc. Hem de seguir dient que el fet de millorar algunes magnituds macroeconòmiques no és suficient per dir que hem superat la crisi. Que de cap manera no podem acceptar com a solució satisfactòria una suposada sortida de la crisi que deixa a la cuneta milers de ciutadans i ciutadanes, empobreix literalment el conjunt del país i provoca ferides de fons que costaran molt de curar.

[...]

Alguns analistes ens adverteixen, en aquest sentit, que durant la llarga etapa de bonança econòmica, en els que la taxa d'atur va assolir el nivell més baix de les darreres dècades, els indicadors de desigualtat no van experimentar una millora prou substancial. Amb la crisi i les polítiques imposades per la doctrina de l'austeritat a qualsevol preu, aquests indicadors de desigualtat han experimentat un increment intens i molt ràpid. Les rendes més baixes han caigut dramàticament i el pes de les rendes mitjanes en relació al conjunt ha baixat de forma molt clara, mentre que, en

canvi, les rendes més altes no han vist deteriorar-se significativament el seu poder de compra.

Això empitjora, doncs, el panorama. Atesa la seva gravetat, els problemes de desigualtat a Espanya i el risc i les conseqüències de la seva eventual cronificació, han d'ocupar el primer lloc de les prioritats de la política. De la política social, naturalment. Però també de la política econòmica.

Cal tenir present, en aquest sentit, l'avertiment del propi FMI, que sosté que la desigualtat frena el progrés social, provoca inestabilitat política i econòmica i crea incerteses que limiten la inversió. I les conegudes opinions d'economistes de prestigi com Stiglitz o Acemoglu: el creixement de les desigualtats pot produir ineficiències en el funcionament de l'economia i la fragmentació social acaba generant conflictes creixents, amb una progressiva erosió de la qualitat de les institucions i del propi sistema democràtic.

[...]

[5.4]

Dalia Research releases results of major European survey of attitudes on UBI.

Search ..

Home
About BIEN
About Basic Income
Research
Basic Income News
BIEN Congresses
Get Involved

Basic Income News

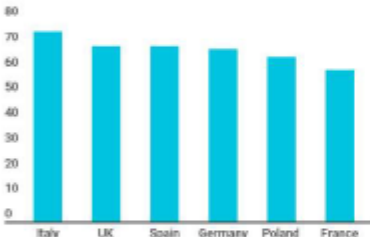
News: News & Events

Dalia Research releases results of major European survey of attitudes on UBI

May 1, 2017 | Kate McFarland | News: News & Events

Basic income by country

"If there would be a referendum on introducing basic income today, how would you vote?" (respondents received definition of basic income)

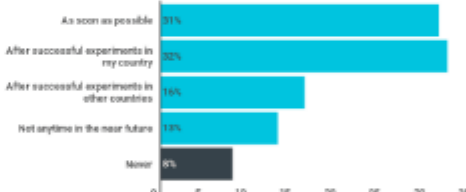

Country	Percentage
Italy	72%
UK	66%
Spain	66%
Germany	64%
Poland	61%
France	56%

Based on a census-representative survey of 11,021 people across the 28 EU countries completed in March 2017 by Dalia Research.

When do Europeans want basic income?

"At what point do you think your country should introduce basic income?"

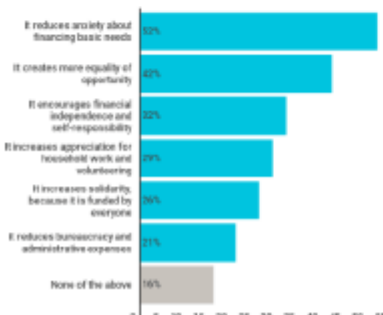

Response	Percentage
As soon as possible	31%
After successful experiments in my country	32%
After successful experiments in other countries	16%
Not anytime in the near future	13%
Never	8%

Based on a census-representative survey of 11,021 people across the 28 EU countries completed in March 2017 by Dalia Research.

Arguments for basic income

"Which of the following arguments FOR the basic income do you find convincing?"

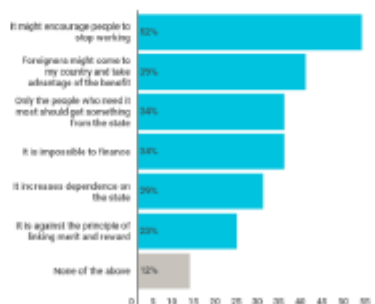

Argument	Percentage
It reduces anxiety about financing basic needs	52%
It creates more equality of opportunity	42%
It encourages financial independence and self-responsibility	32%
It increases appreciation for household work and volunteering	29%
It increases solidarity, because it is funded by everyone	26%
It reduces bureaucracy and administrative expenses	21%
None of the above	16%

Based on a census-representative survey of 11,021 people across the 28 EU countries completed in March 2017 by Dalia Research.

Arguments against basic income

"Which of the following arguments AGAINST the basic income do you find convincing?"

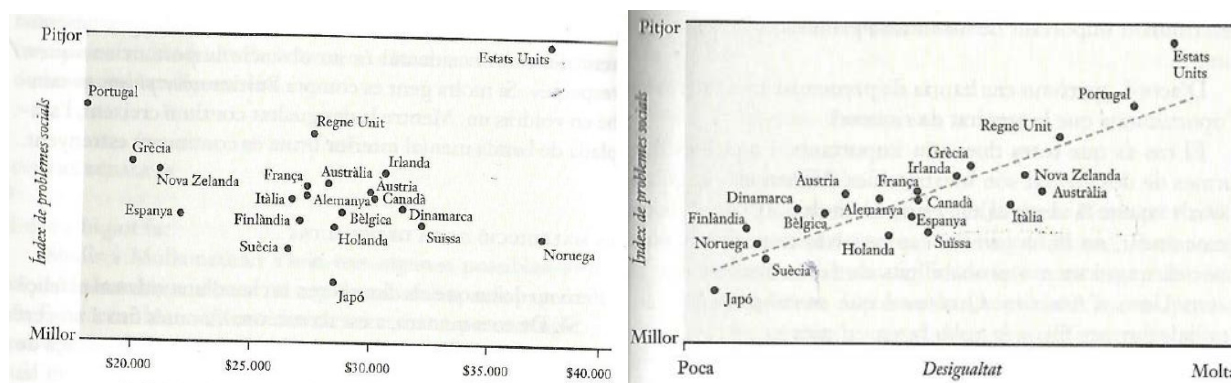
Argument	Percentage
It might encourage people to stop working	50%
Foreigners might come to my country and take advantage of the benefit	37%
Only the people who need it most should get something from the state	34%
It is impossible to finance	33%
It increases dependence on the state	29%
It is against the principle of linking merit and reward	22%
None of the above	12%

Based on a census-representative survey of 11,021 people across the 28 EU countries completed in March 2017 by Dalia Research.

[5.5]

Estudi de Wilkinson i Picckett que correlaciona l'índex de problemes socials amb el nivell de desigualtat d'una societat.

El primer gràfic mostra la relació entre l'índex de problemes socials (esperança de vida; alfabetització; mortalitat infantil; assassinats; població reclusa; embaràs precoç; depressions; confiança en la societat; obesitat; drogues i alcohol i mobilitat social en comparació a la immobilitat) amb el PIB per càpita (corregit pel poder adquisitiu) i el segon gràfic l'índex de problemes socials es correlaciona amb el nivell de desigualtat mesurada en la distància entre el 20% de les persones més riques i més pobres d'un país determinat. Font Wilkinson i Picckett. R. Bergman; Utopia per a realistes. Empúries

Sobre l'anterior estudi destaca la reflexió del sociòleg John H. Goldthorpe quan assenyala: "Sin embargo, lo que es importante advertir es que Wikinson y Pickett no creen que lo que aquí se revela sean las consecuencias directas – es decir, materiales – de la desigualdad de la renta. Antes bien, hacen la suposición de que la estructura de la desigualdad es esencialmente unidimensional, por lo que toman la desigualdad de la renta como un indicador fiable de lo que para ellos es un factor causal crucial que subyace en su gráfico, es decir, desigualdad de estatus. Es la desigualdad de estatus – y la incertidumbre e intranquilidad, la autoestima dañada y la falta de confianza que genera – lo que influye más generalmente en la salud y en el bienestar individual y social. El estrés psicológico creado por la desigualdad de estatus ejerce sus efectos negativos de dos maneras: de forma más inmediata en la salud a través de mecanismos neuroendocrinos, pero también, a la larga y de forma más generalizada, fomentando comportamientos perjudiciales, como fumar, comer en exceso, la promiscuidad sexual o la violencia". "De vuelta a la clase y el estatus: por qué debe reivindicarse una perspectiva sociológica de la desigualdad social". John H. Goldthorpe. Reis 137, Gener/Març, Pàg. 53.

També el Premi Nobel d'Economia Edmund Phelps en el seu llibre *Una prosperidad inaudita* RBA Pàg 397, referint-se als treballs de Rawl, assenyala: "[...]un salario más alto podría permitir a un padre llevar a su hijo a un partido, o participar en las reuniones de padres de la escuela, o asistir a los plenos municipales, lo que le ayudaría también a adquirir un mayor grado de integración social."

Per Guy Standing el desenvolupament de Xina i d'altres economies asiàtiques ha exercit una constant pressió a la baixa sobre els salaris i les condicions laborals en els països occidentals, on per altra banda el sistema econòmic i social basat en el treball remunerat està progressivament sent desplaçat pel que fa al volum de rendes econòmiques per plutocràcies vinculades a capitals financers. Pressió a la baixa dels salaris que es mantindrà pel previsible increment de l'edat de jubilació a la Xina, actualment situada a 55 anys per les dones i 60 pels homes, i el progressiu desplaçament en altres països en fase de desenvolupament, de milions de persones des del món rural a economies urbanes. Standing ho assenyala com l'amenaça de la desigualtat induïda tecnològicament, no d'atur tecnològic, tot indicant que la desigualtat extrema en una generació redueix la mobilitat social de la següent, ampliant la desigualtat. Standing. *La Corrupción del Capitalismo*. Op. Cit. Pàg 27-28-34

"Y ello redundo en que el estancamiento salarial cobre una importancia enorme. Que la gran masa de la población activa cobre unos salarios bajos es injusto en términos distributivos. Socava el apoyo al sistema económico basado en los mercados que posibilita un crecimiento económico sostenido. Unos salarios bajos reducen el incentivo a invertir en tecnologías que impulsen la productividad de los trabajadores menos cualificados o que los sustituyan. En un sentido muy acotado, ello representa una bendición, ya que templó la reducción de mano de obra y garantiza que continúe habiendo empleo para millones de trabajadores. En un sentido más amplio, supone un problema colosal, pues el aumento continuado de la productividad es la ruta definitiva para toda la humanidad viva más cómoda [...]. Para lograr una sociedad mejor y más justa, los salarios tienen que aumentar". Avent. Op Cit. Pàg 276

[5.6]

Experimentacions realitzades. Dates i context.

1974 – 1979 Dauphin Manitoba, Canada. Test amb 7 grup més un de control amb la intenció de mesurar l'impacte en el treball doncs la renda bàsica s'indexava al nivell de ingressos. No és va fer un raport final (en part pel canvi de govern al Canada), però és coneix que va tenir poca incidència en l'ocupació i alguns beneficis en menys assistència social

2005 Utah, USA. Test lligat a donar habitatge permanent a rodamons, amb resultats positius al respecte a una reducció no menyspreable del cost d'assistència final global per l'administració.

2007 – 2008, Austràlia. Test de donar una renda bàsica (temporal) a col·lectius desfavorits de cara a fer front a la crisi econòmica. Resultats positius

2008 – 2009 Otjivero-Omitara, Namibia. Test amb 1000 persones. Resultats positius en millor nutrició, salut, atenció escolar, activitat econòmica i estatus de la dona.

2009 – 2013, West Delhi, India. Test entre mantenir els subsidis d'aliments per unitat familiar en comparació a rebre la quantitat equivalent individual de renda bàsica. Resultats positius per la renda bàsica en els camps de millor alimentació i hàbits.

2009 – 2014 Bomi and Maryland, Liberia. Test amb grup d'alcohòlics als qui se'ls va assignar una quantitat econòmica per veure sí finalment el destinaven a alcohol o sí per contra milloraven la seva situació. Resultat positiu.

2010 – 2013 Madhya Pradesh, India. Petita assignació econòmica a total dels 6.000 residents de 9 poblats. Altres poblats van ser elegits com controls per avaluar el projecte. Resultat positiu en condicions nutritives i sanitàries, salut i increment del treball, tot reduint-se el treball infantil en favor de l'escolarització, amb també bon resultats en l'emancipació

2011 Kenya, Cash Transfer Program for Orphans and Vulnerable Children (CT-OVC). D'aplicació a 130,000 llars, i 260,000 orfes i vulnerables. Resultats positius sobre el destí dels diners i les condicions de vida.

2017 Previsió diversos test a Holanda (Utrecht, Groningen, Tilburg, Wageningen), encara que les condicions i obligacions de treballs que finalment ha imposat el nou govern s'allunyen de poder testar adequadament la Renda Bàsica.

[5.7]

Cites extretes de la bibliografía utilitzada.

“La diferencia principal entre un salario mínimo y una política de subsidios salariales radica en quién paga el aumento salarial. En el caso del salario mínimo, son las empresas (y, en la medida en que las empresas disfrutaban de una posición dominante, pueden trasladar el coste de los salarios más altos a los precios, es decir, a los consumidores). En cuanto a los subsidios salariales, el coste lo asumen principalmente los contribuyentes. ... Y así, el aumento del salario mínimo no hace nada para mejorar los ingresos de quienes no tienen empleo. Las rentas básicas pueden resultar más simples de administrar que otros programas de bienestar. Los gobiernos podrían exigir a quienes reciben una renta básica que, o bien trabajaran o proporcionaran algún tipo de servicio público para percibir ese mínimo.

.....

Cuando un gobierno elige un nivel de renta básica, debe ser consciente de esta contrapartida: cuanto más generosa la renta, más trabajadores optarán por no trabajar, porque los salarios patéticos disponibles en el mercado no merecen el tiempo y el esfuerzo requeridos para ganarlos. Por otro lado, unos niveles de renta básica muy bajos garantizan que los trabajadores menos cualificados sigan viviendo en la penuria, recibiendo salarios que no se corresponden con el crecimiento de las rentas medias. Una renta básica abonada a todos los ciudadanos al margen de su situación laboral sería más cara que una renta mínima, pero reduciría ligeramente el incentivo de abandonar por entero la fuerza laboral, puesto que encontrar un empleo con un sueldo bajo no reduciría el beneficio de la renta básica. Aun así, con una renta básica suficientemente generosa, muchas personas dejarían de trabajar.

Muchas propuestas de programas de renta básica intentan conseguir lo mejor de ambas situaciones exigiendo algún tipo de trabajo para poder obtener es mínimo. Tales requisitos tal vez sean el único modo que tengan estas políticas de conseguir el apoyo político para convertirse en leyes, pero presentan debilidades importantes. Sin duda alguna ponerlas en vigor resultaría costoso y podría hacer que millones de personas perdieran el tiempo realizando trabajos sin sentido con el simple objetivo de ganar el dinero que necesitan para sobrevivir. Además, no son medidas liberales en un mundo en el que la abundancia tecnológica hace que el trabajo de una gran proporción de trabajadores menos cualificados resulte especialmente innecesario, se antoja grosero exigir a quienes ya están atrapados en las rentas más bajas de la sociedad que salten a través de aros para conseguirlas. Y lo que sería aún más importante, son moralmente insostenibles; si grandes cantidades de trabajadores rechazan el requisito de trabajar en empleos de baja categoría, la sociedad no podría comprometerse a dejarlos morir

de hambre (¡Ni debe hacerlo!).

Podría argumentarse que el desincentivo para trabajar que supondría recibir una renta básica es parte del objetivo; en esencia, elimina la mano de obra superflua del mercado laboral y la libera para que disfrute de la vida, al tiempo que eleva el sueldo de los trabajadores más productivos y espolea a las empresas a seguir investigando en tecnología que ahorra mano de obra. Es posible que, con el tiempo, a medida que la tecnología continúe evolucionando y las economías se desarrollen, y asumiendo que la renta básica ascienda con el PIB medio per cápita, a una parte aún mayor de la población activa le resulte atractivo abandonar el trabajo de subsistencia para dedicarse a otros proyectos. La renta básica podría (y digo podría) ser el medio mediante el cual la utopía tecnológica del entretenimiento pleno para la humanidad podría hacerse por fin realidad. Siempre que los políticos lo permitan, claro está. Al menos inicialmente, este plan crearía una clase de trabajadores inactivos, integrada en su mayor parte por personas con niveles más bajos de productividad y financiada por los trabajadores ricos y productivos". Avent. Op. Cit. Pàg 278-283

... "First, if basic income is viewed as a "social dividend", a share of society's inherited commons and wealth should go to everyone, or to every citizen, as a right. As right is universal, or is not a right at all. And an equal payment to all is worth proportionately more to those on low incomes. Second, in administrative terms, it is easier and less costly to pay a basic income to everybody and tax back that income from the better-off ... Third, a targeted system does not automatically result in less poverty and inequality ... Indeed, it has been well argued that targeted systems are more likely, not less, to increase inequality". Standing. Basic Income. Op. Cit. Pag 116

"The current means-tested system also creates a huge immoral hazard, tempting people in and around the precariat to enter the black economy, thereby avoiding tax and national insurance contributions altogether. Since a basic income would not be lost when people took jobs, there would be less incentive to conceal extra earnings, again producing additional tax revenues". Standing. Basic Income. O. Cit. Pag 148

"Ever since debates on poverty and basic income began, some have argued that income support should be conditional on "making a contribution to society". The obligation might look fair, but in practice would not be. The condition would not affect those already in full-time jobs and earning a good income, whereas for others who could only do or obtain jobs involving hard manual labor or paying very low wages, the obligation would be arduous, costly and difficult to maintain. The condition would also distort the labor market, pushing wages down at the lower end by increasing the supply of labor ... ". Standing. Basic Income. Op. Cit. Pàg 175

"The objections to this type of policy (Subsidized food and vouchers) are multiple, First and foremost, such schemes are paternalistic; they presume to know better than people themselves what the poor need. .. Second, vouchers or subsidized items are costly to provide, administrative and monitor, necessarily involving a large bureaucracy. ... Third, vouchers are worth less to the beneficiaries than the cash equivalent; cash can be used

everywhere, whereas vouchers are only accepted in certain places or are accepted only if shopkeeper chooses to do so. This result in less competition for custom of voucher holders... Fourth, they involve means testing, with all the failings that go with this approach.. Fifth, vouchers and aid-in-kind stigmatize recipients... Sixth, they encourage the provision of low-quality goods and services and disdain on the part of those delegated to administer or provide them Seventh, they are prone to corruption and/or rent seeking by special interest” Standing. Basic Income. Op. Cit. 198-200